

## „EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdajah ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdaje stane: za en mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50 za pol leta . . . 6.— „ „ „ 9.— za vse leto . . . 12.— „ „ „ 18.— Naročnine se plačujejo naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč. izven Trsta po 4 nč.

## EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se račune po tarifu v petiti; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravitelstvo ulice Molino piccolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprte reklame sije se prosto poštnico.

„7 edinosti je moč“.

## I giovani preti italiani.

(Zvršetek.)

To omenjamo radi tega, da se razvidi, da so zdaj za časa volilnega boja in njegovih priprav pokazali isto nestrpnost v celoti, kakoršno je pokazal takrat pojedinec.

Mlajši italijanski duhovniki poznajo v Trstu le XX.-stoletno italijansko kulturo in trdijo v enotni, da hočemo mi posloveniti Trst. Kaj takega tudi nobenemu Slovencu ni prišlo na misel, da bi poslovenili svetovno trgovsko mesto; zagrizeni dobro vedó, da tega ne namerava nihče. Oni so trdili, da „buon popolo sloveno“ želi v miru živeti z mestom, zgago delajo prě neki agitatorji, ki so prišli izza gor.

Zgodovinsko je dokazano, da so Slovenci v letih 570 do 600 posedli vse pokrajine, katere imajo zdaj, in še več proti jugu, da so pa tam izgubili v Furlaniji. Nemški zgodovinarji priznavajo, da so v 12. stoletju Slovenci stanovali v vsem Štajerskem, kjer jih je zdaj samo tretjina. Franzaški Italijani, židi in italijanski duhovniki (ne rečemo vsi) so združeni v zaroto proti nam.

Kakor liberalci, lažejo tudi italijanski klerikalci, da se hoče okolica odtrgati od mesta, v tem, ko se zahteva samo okrajno poglavarstvo za prenešeni delokrog.

Navduševali so se za Hortisa, dasi je on znan nasprotnik cerkve. Navdušujejo se mladi italijanski duhovniki za magistratovce, in vendar v vsaki Tržačan, da so ti poprejšnjega škofa tožili pri papežu.

Ko je bil izvoljen Hortis, se je „L' Amico“ silno razveselil, tako da je „L' Eco del Litorale“ z dne 15. marca vskliknil: „Ma in che mondo viviamo?“ (Na katerem svetu živimo?), povdarja joč, da ga je postavila za kandidata „Anticlericalissima Associazione progressista“. Nekateri izjave „Amicove“ imenuje „Eco“ naravnost „konjske skoke“ (Salte di cavallo); res lep poklon mladim duhovnikom italijanskim in tak konjski skok je izrek: „Če imamo voliti Slovana ali pa socialista, volimo tisočkrat rajši takega, ki ima z nami jedno idejo vzajemno: ljubezen do domovine“.

„L'Eco del Litorale“ — v isti številki označa Mauronerja kakor Ex Garibaldinca in Nabergoja kakor „religioso e dinastico“. In upravi v istem kraju, kjer župniku je magistratovec

Jurizza (Jurca), je izmed vseh okoličanskih okrajev največ glasov dobil Ex-Garibaldinec Mauroner. — Je-li to slučajno?

Kdor je čital „Primorski List“, ki ga je pred nekoliko meseci vredoval sedanji veleučeni škof dr. Mahušč, se bo spominjal, da je omenjeni list „L'Amico“ imenoval „pseudokatoliškega“. „L'Amico“ je dobro znal za to obsodbo, pa to ga ni motilo, da je nadaljeval poprejšnjo smer. Opozarjamo kompetentne kroge na list „L'Amico“ ter njegovo početje! Če svojim italijanskim duhovnikom pusti tako pisati proti Slovencem, silijo ne bodo mislili Slovenci, da ordinarijat odobruje to hujskanje? Ali si ne bode domisljal verni Slovenec, da ga prezira cerkvena oblast? Ali se ne izgublja na tak način spoštovanje vernih Slovencev do cerkvene oblasti in s tem tudi do vere? Videant consules!“

## Iz Ljubljane.

(Izv. dopis.)

Naša elektrarna. — Svoji k svojim!

Naša bela Ljubljana hoče biti moderna, hoče tekMOVATI z modernimi mesti. Regulirati je njeno zunanje lice, razširi se južni kolodvor, uveli se pred par leti vodovod, le samo slab in drag plin nam dela zgago! Ergo — že jako težko pričakujemo električne razsvetljave.

Ker je to najnovejše gospodarsko vprašanje eminentne, občne važnosti, dovolite, g. urednik, da izrečem o izvršitvi tega vprašanja po našem obč. svetu vsaj nekaj stvarnih opazk. Ako me kedo preveri, da se motim v svoji kritiki, pripravljem sem seveda lojalno priznati svojo zmoto in udati se — resnici.

Magistrat je razpisal natečaj ponudb za zidanje elektrarne in za polaganje kabljev. Na ta razpis sti uležili najcenejši ponudbi tvrdki: Supančičeva in kranjska stavbinska družba. Prva — kakor znano iz ljubljanskih listov — za celokupno delo 53.057 gld., druga pa 61.867 gld. Ne glede na to, da se pri nas naglaša vedno: Svoji k svojim! in — da je firma Supančičeva odločno narodna, druga pa odločno nemška, je ponudila prva svoje delo za nič manj nego 8.810 gld., reci skoro devet tisoč ceneje, nego nemška tvrdka. Modrost gospodov, ki sedijo v odseku za elektriko

našega mestnega zbora, je iznašla že potem, ko so bile ponudbe že uložene, še nadaljnji pogoj in ga predložila mestnemu zboru, da ga potrdi; namreč: naj odda Supančič delo dimnika in kotlarne sub-podjetniku, katerega mora potrditi magistrat. Mestni zbor je molče pritril predlogu pristranskega poročevalca, ne da bi količkaj pomislil, kaj potrjuje. Na ta predlog je odgovoril ofertant, da bode rabil le delavce-specijaliste, a nikakor ne more oddajati dela sub-podjetniku, ker jamči on sam s kavicjo za vsako nesrečo in točno ter vestno izvršitev dela, sub-podjetniku pa bi bil izročen na milost in nemilost.

Kaj se je splošno nameravalo s tem pogojem, se lahko misli, a ne vé.

Na ta njegov odgovor so poklicali ponudbenika gospodje k sebi in mu ustmeno postavili nov pogoj: če bo imel na delih gori imenovanih specialista (strokovnjaka) kakor nadzorovatelja. Torej bi bil moral Supančič najeti posebnega inženirja, sneti ga s kljuko in ga drago plačati, vrhu tega še vožnjo in preselitev morda, kje z Nemškega. Jasno je, da ni mogel vsprejeti tega novega pogoja.

Pa bodi temu kakor hoče! To je vsekakor znano po Ljubljani, kako se obnesejo dela „specialistov“. N. pr. mestni kanali se rušijo dan za dnevom in ulice, ki so bile prejšnje leto zaprte skozi vse poletje vsled gradnje kanala, so letos zopet zaprte prometu. To so nasledki specialitetnih tujih tvrdk, katere morajo popravljati — ne specialni mestni zidarji, ki so se morda kedaj učili Bog ve kje...

Sicer pa, za božjo voljo, bi se ne zidal prvi dimnik in postavil prvi kotel na Kranjskem brez specialista — ampak so se dosedaj zidali vsi od od prvega do zadnjega; pa jim celó potres ni megal priti do živega. Koliko je držati na „specialiste“, pokazal je deželni odbor pri oddaji dimnika in kotlarne — ki je veliko bolj komplicirana — za dež. bolnico. Deželni odbor ni zahteval nobene „specialista“, mislé: načrte je naredil strokovnjak, gradenje nadzoruje strokovnjak, v rokah imamo kavicjo — čemu nam treba „specialista“? No, in dež. odbora vendar ne bomo prištevali k nes pametnim in neizkušenim graditeljem.

„Specialisti“ so v najnovejšem času postali neka manija nekaterih gospodov v stavb. odseku! Ne vem sicer zakaj, ali čim več praznih stolov je na magistratu, tem več „specialistov“ je treba in morda tem več tujcev?!

pec bankovcev in nakaznic, a se ni upal pogledati v obraz vrlému možu, katerega je ravnokar tako grdo varal.

Risler starši je bil globoko ginjen za trenotek. Najedenkrat toliko denarja in zanj samega! Takoj mu je prišla na misel plemenitost teh Fromontov, ki so iz njega naredili to, kar je, potem pa male svoje Sidonije in želje, katero je tolikokrat izrekla in katero sedaj lahko izpolni.

S solzami v očeh in dobrodušnim usmevom na ustnicah je pomolil družniku obe roki:

„Zadovoljen sem... zadovoljen...“

To mu je bila priljubljena beseda o posebnih prilikah. Potem je pokazal kupec bankovcev, ležečih pred njim na mizi, te lahke lističe, ki so pripravljeni, razletati se na vse vetrove.

„Veste-li, kaj je to?“ je vprašal Georgesa z zmagovitim obrazom. „To je Sidonije selski dvorec“.

Saj sem rekel!

(Pride še.)

## PODLISTEK

## Fromont mlajši &amp; Risler starši.

ROMAN.

— Francoški pisal Alphonse Daudet, preložil Al. B. —

Da bi blagajnika zopet udobrovoljil, podaril mu je tisoč frankov mesto petsto, kolikor mu je dajal njegov strijc. Sploh je vsakdo dobil dokazov te velikodušnosti, in zaradi splošne zadovoljnosti je bil kmalu pozabljen žalostni izid letnega zaključka. Kar zadeva Rislerja, je Georges sam prevzel nalogo, obvestiti ga o položaju kupčije.

Stopivšega v malo sobo svojega družnika, ki je kakor delavnica umetnikova skozi odprtino na stropu dobivala svetlobo, navpično padajočo na delo iznajditeljevo, je Fromonta mlajšega vendar obšla za trenotje sramota in kes zaradi tega, kar je nameraval storiti.

Ko so vrata zakripala, se je obrnil Risler:

„Žorž, prijatelj moj... imam jo... našo tiskalnico. Najti moram še nekaj malenkostij... a to nič ne dé! posreči se mi gotovo... Videli bode! Prochassoni naj sedaj delajo, kar hočejo — z Rislerjevo tiskalnico izpodrinemo vse konkurente“.

„Dobro, prijatelj“, je odgovoril Fromont mlajši. „To je za bodočnost, a na sedanost ne mislite. Bilanca!“

„Glejte, res je. Skoro nisem več mislil na to... Kaj ne, da ni preveč sijajna?“

To je rekel, ker je na obrazu svojega družnika opazil nekaj vznemirjen in zmeden izraz.

„O pač, celó jako sijajna je“, je odgovoril ta. „Prav zadovoljni smo lahko, posebno, ker je naše prvo leto... Vsak imava po štirideset tisoč frankov čistega dobička, in ker sem mislil, da bode morda potrebovali denar, da svoji soprogi kaj podarite za novo leto“ —

S tem je položil Fromont mlajši na mizo ku-

Magistrat je oddal zidarska dela stavbinski družbi in polaganje betov fundamenta neki tuji nemški firmi. (Slednje je jako navadno delo, ki ga izvršujejo preprosti delavci.) za 43.387 gld. + 3500 gl. = 46.887 gld., katero delo bi pa prevzel Supančič za 43.481 gld. + 1690 gld. = 45.171 gld., torej za celih 1.716 gld. ceneje.

Nerešeno pa je še vprašanje o polaganju kablja, katero delo je milostno ponudil odsek gosp. Supančiču, ker je bil tu za skoro 8.000 gld. cenejši nego stavbinska družba; kar pa je poslednji odklonil, ker je pisal že v ponudbi, da more seveda sprejeti le celokupno delo za oferirano svoto, ne pa parcijelnega. Magistrat bode moral torej iznova razpisati to delo in iskati ponudbenika, ki bi prevzel in dovršil polaganje kabla. O, seveda, to vse na podlagi pravične in jednake razdelitve dela, menda da bi se ne pritožila nemška firma...

Kako se oddajajo mestna stavbinska dela, kažejo nam poleg sledečih faktov i druga. Pri oddaji meščanske bolnice se je prezrla tvrdka, ki bi prevzela delo za preko 3000 gld. ceneje in se je to delo ravnotako oddalo stavbinski družbi (?). — Javna stranišča je dobila pod roko, brez razpisa, tuja firma, ne da bi se vprašali domači podjetniki.

Kakor se čuje, ni vedel nobeden obč. svetnikov pri poročevanju o tem za naše mesto tako zelo vitalnem vprašanju — za kaj se prav za prav gre! —

Napisal nisem tega iz strankarstva ali osebnega sovraštva; saj sem dokazal resnico svojih trditev s subimi številkami. Vodila me je k temu le skrb za naše že itak preobložene mestne davkoplačevalce, po principu: Svoji k svojim! Tega naj se drži naš narodni občinski svet, kedar odločuje o koristi in lepoti našega mesta. —j—

## DOPISI.

**Od Nekod.** (Izv. dopis.) Cenjena „Edinost“ je naznanila z dopisom iz Črnegakala slavje na zmagi dne 16. marca od Kopra do gostine gosp. Postojne. Po odhodu daljnjih volilcev in njih spremljevalcev-slaviteljev zmage, so ostali še bližnji iz Plavij, Elerjev, sv. Barbare in Stramara. Slednji so se odpravili na pot proti domu tudi ti. Te pa sta spremili obe godbi iz Srednje Škofije in iz Pobegov, in velika množica navdušenega ljudstva. Po cesti sti godbi svirali neprestano druga za drugo ob vednem vsklikanju. Ko so pa prišli skozi vas odpadlih Škofijcev, je pa nastal pravcati vihar: „Živio Laginja!“ Škofijci so se — poskrili. Od tu so se napotili na Plavje; naenkrat so zasvetili kresi pri Elerjih; na Plavjah je čakala razsvetljava, rakete so švigale v zrak. Radost, ki je navstala o našem dohodu, se ne da popisati. Kdor je večerjal, je popustil večerjo, žene so pustile kuhanje; stari in mladi, možki in ženske, vse je prihitelo, da pozdravi najpristroneje prišlece. Proti večeru je namreč ljudstvo popraševalo nestrupno, ali smo zmagali, ali ne? Zato je tako vkipelo veselje na zmagi. Prihiteli so tudi domači pevci, ter mnogo pripomogli k veselju. Kresov je bilo mnogo na Badihi, kjer so s plamenicami narejali razne podobe. Rakete so švigale v zrak tudi v Stramaru, pri Elerjih, sv. Barbari, od kodar se vidi daleč na okrog proti Kopru in dalje, proti Trstu in dalje; kres je bil celo pri Hrovatinih, kjer večina ni bila z nami. Te slavnosti ne pozabimo nikdar. — Pa tudi tega ne pozabimo, kar počenjajo Škofijci. Zavoljo dopisa v 29. številki „Edinosti“ se hudujejo nad tastom, omenjenem v tem dopisu, češ, on jih je dal v „Edinost“. Mi pa jim pravimo: ne iščite dopisnika tam, kjer ga ni, kajti isti je prav blizu vas, nad vašimi glavami je; le pogledjte okrog sebe: pri cesti vidite kolec za kolecem, vezan po žici, to je: brzojav (telegraf). Kar počenjate, izve se takaj na daleč, celo na Turško, v Bosno, v Afriko, Ameriko itd., pa bi „Edinost“ ne izvedela. Telegraf pravi, da so nekateri izmed vas v krčmi s pestni hoteli dobiti zmago, katere niste mogli dobiti z glasovanjem; za pustne dni ste naročili Plavčanom: nikar ne pridete na Škofijo, potolčemo vas! Nekemu naših je nekdo izmed vas potegnil „Edinost“ iz roke in jo raztrgal. Nekdo vaših je ustavil na cesti deklico Tončiko Ferluga iz Trsta, in ji vzel iz jerbasa pomaranče,

namenjene za sestro in bratce. Tu se je zadel kazenskega paragrafa. Za ljudmi, idočimi k božji službi, je prav isti mladenič trobil na trobento, kakor v posmeh. Zapoje že tudi njemu trobenta na sodni dan, pa takrat se bo tresel pred njo.

Nekdo je prišel po opravlku na Škofijo. Hotel je iti v neko hišo. Pred vhodom pa se je razkoračil otrok, rekši: tu smo Lah! ne pustim vas notri! Čudno, rojen je bil Slovenec, v krilcu je tudi še Slovenec; ko je pa dobil hlačice, je postal Tonček lahonček. Gotovo je pohajal o času volitev ital. šolski otročki vrtic.

10. dan marca, po zmagi ital. stranke v Kopru, sta se pripeljala 2 prijatelja na Škofijo. Škofijci so zazigali krese in razsvetljevali, veseleči se — tuje zmage. Ta dva sta srečala nekega gospoda ter kričala že od daleč: Viva Istria italiana! On pa je zaklical na ves glas: Živeli Slovenci! O priliki zloglasne zmage dne 18. marca v Trstu nad gosp. Nabergojem so po zgledu Koperčanov svetili tudi neizogibni Škofijci ter kričali: viva! To in še marsikaj je videl in slišal telegraf. Imejte vedno pred očmi, da imate, kakor vsi izdajalci, neizbrisljivo marogo na čelu, tako, da vas vsakdo pozna, kdor vas vidi. Pomislite, kako sramotno je, ako se človek Antikristu-prostozidarju prodaja za 1 liter vina in groš kruha, ali za 1 gld., k večjemu 5 gld., dočim se prodajajo osli po 20 gld. in več. Ali nima prav osel, kedar rigá „i-a“: ta manj velja, ko jaz. Ali pa mar niso to Antikristi, ki ponujajo piske, desetake, celo stotake za 1 dušo? Ali ni to Antikrist, ki seje tisočake o volitvah? Zapomnite si besede pesnikov: „Črna zemlja naj pogrezne izdajalca domovine“, ker on prodaja svojo dušo, svoje meso, svojo kri, svoj rod, svojo domovino. — Notica v „Edinosti“ o srčnih ženah Pobežankah je tukaj šla od ust do ust z veliko pohvalo.

Čitateljem „Edinosti“, ne poznavajočim tukajšnjega kraja, naj se tukaj pojasni, da so v Miljski občini 3 Škofije. Zdolenja Škofija pri veliki cesti e ona, ki je sedaj toli na glasu v slabem pomenu. Zgornja in srednja Škofija pa sta v volilni borbi junaško stali v naših vrstah. Zvečer po zmagi je vladalo tudi tu pristrano veselje, kar so pokazali kresi, rakete in živioklici.

Telegraf.

## Politiške vesti.

V TRSTU, dne 7. aprila 1897.

**Zopet kriza?** Presenečenje za presenečenjem! Prvo veliko presenečenje je bil nenadni odstop ukupnega ministerstva Badenijevega. Začela so se živahna pogajanja med strankami nekdanje desnice za osnutje kompaktne organizovane večine. Pogajanja so dovela do popolnega sporazumljenja in zaupniki skupin na desnici so nemudoma prijavili grofu Badeniju, da večina je tu! Vzlic vsem zaljubljenim pogledom, ki jih je metal grof Badeni na nemško-liberalno stran, je mislil vendar vsakdo, da se grof Badeni kar oddahne in da hlastno poseže po zaželeni večini. Saj so mu skupine na desnici le olajšale delo za sestavo novega ministerstva. Položaj je bil pojasnjen popolnoma in jasnost je dragoceno darilo v takih položajih. Ali prišlo je drugače, prišlo je drugo presenečenje. Včeraj nam je došla povsem nepričakovana vest, da vse ministerstvo Badenijevo ostane v službi, ker se je posrečilo grofu, kar je želel: sestaviti večino s pomočjo liberalnih veleposestnikov čeških, toda brez nemških konservativcev Dipaulijeve barve. Računi so se pomešali popolnoma. Liberalci so se oddahnili, kajti zanje je že to velika tolažba, da ministerstvo ne bode izključno konservativno, oziroma, da ne bode sestavljeno le iz samih skupin na desnici. Toda takoj, ko smo izvedeli, kako je grof Badeni vsaj deloma prekrizal račune konservativcev, smo se povpraševali: kaj porečejo k temu vse one skupine, ki so sklenile med seboj trden pakt, da nova večina mora biti brez nemško-liberalne primesi? Ali se udajo brez prigovora volji grofa Badenija, ali ne bodo marveč hotele vztrajati pri svoji volji? Ali se ne izjavijo solidarne s konservativci Dipaulijeve skupine v zmislu sklenjenega dogovora? Sama vprašanja, ki utegnejo postati nevarna staro-novemu ministerstvu Badenijevemu. Ako smemo verjeti današnji brzojavki v „Piccolu“, so bila povsem opravičena ta naša ugibanja. V tej brzojavki je rečeno, da se je včeraj

popoldne nenadoma premnila vsa situacija, v sled česar da smo zopet tam, kjer smo bili pred rešenjem krize. Grof Badeni da je hotel imeti, kolikor le možno svobodno roko in si ustvarjati večino od slučaja do slučaja, kakor bi mu bilo slučajno bolj prav. To pa je povzročilo tretje presenečenje — presenečenje za grofa Badenija! Skupine na desnici so ostale zveste svojemu skledu in so Badeniju za hrbtom osnovale svojo večino brez liberalne primesi! Ko so dozneli o tem liberalni veleposestniki, so izjavili takoj, da ne bodo mogli podpirati vlade. Sedaj je vprašanje: ali se uda Badeni volji skupin na desnici, ali ostane zvest svojemu načrtu? V tem poslednjem slučaju moral bi seveda odstopiti, kajti skupine na desnici imajo večino, a brez večine ne more vladati tudi grof Badeni. Še jedna možnost je: da se sledajči morda vendar dajo pogovoriti konservativci, oziroma na ročno pismo cesarjevo, objavljeno v današnji „Wiener Zeitung“, katerim krona izreka popolno zaupanje grofu Badeniju. Vsakako pa je možno, da nam že danes sporoči brzojav o novi krizi.

**K položaju.** O morebitni novi krizi govorimo na drugem mestu. A ne gledé na to, ali se in kako se grof Badeni pobota z desničarji, smemo lahko reči, da je današnji dan zgodovinske važnosti za bodoči razvoj v Avstriji. Današnja „Wiener Zeitung“ je objavila dve naredbi ministrov za notranje stvari, financ, pravosodja, trgovine in poljedelstva o rabi češkega jezika na oblastih na Češkem. Od 1. 1901. naprej bode sleherni uradnik po vsem Češkem moral biti več tudi češkemu jeziku in bode moral to dokazati ali po dosedaj običajnem praktičnem izpitu ali po izpitu ad hoc, kateri bode moral položiti najdalje v treh letih po nastopu službe. Druga naredba se tiče rabe deželnih jezikov na oblastih na Češkem in določa bistveno, da se v kazenskosodnem in civilnosodnem postopanju toliko rešitve in odloki, kolikor vsa razprava morajo vršiti v tistem jeziku, katerega se poslužuje stranka. Za vojaške in orožniške oblasti pa ne veljajo ta določila.

Ti naredbi se sicer tičeti samo kraljestva češkega. Toda led je prebit in karso dosegli Čehi in kar že imajo Poljaki in Italijani, ne bodo mogli dolgo odrekati tudi nam Jugoslovonom. Povsem primerno piše dunajski dopisnik „Slovenec“, da bi se moral izdati jezikovni zakon za vse narodne manjšine po raznih pokrajinah. In morda bi na ta način prej dosegli ravnopravnost ter zajezili germanizacijo oziroma poitalijančevanje slovenskega in hrvaškega naroda, nego da podlagi sedaj veljavnih zakonov. Ali bodi, da pride to za nas malo prej ali malo slej, to je gotovo, da z izdajanjem onih dveh naredb slavi danes svojo veličastno zmago ideja narodne enakopravnosti. Zato smo rekli, da je današnji dan zgodovinske važnosti za avstrijsko slovanstvo, ki se lepo pridružuje dejstvu istotako zgodovinske važnosti, da so ob sedanji krizi prvi pot pripoznale vse stranke, da brez Slovanov ni več možno vladati v Avstriji! To spoznanje znači za nas velik moralni triumf, kateremu pa mora slediti praktično delo, kakor je je za nas Slovence označil dunajski dopisnik „Slovenec“: „Pred vsem pa se bode moral preosnovati zistem v jugoslovanskih deželah, zlasti v Primorju. V tem oziru vam bodem mogel v kratkem poročati o primernih korakih in morda — vspehih, kar Bog daj!“

**Bodoča večina in Italijani!** Vse se je smejalo včeraj! Ne povedo naravnost, ali med vrstami laških listov je čitati, kako se silijo v večino. V slovesnem tonu so poslali v svet blažilno vest, da nočejo tirati opozicije, ampak da hočejo tirati politiko „zdravega“ oportunitizma. In nikakega protesta nismo čitali ni v „Piccolu“ in ne „Independenteju“ proti temu, da se jih poleg Jugoslovancev navaja kakor člene večine. To se pravi, le oni sami se navajajo. — To so torej junaki, ki so te dni s sabljo rožljali pred grofom Badenijem. Seveda: žugati z opozicijo je jedno, tirati opozicijo, je pa drugo. Kadar žugajo, so junaki, kadar pa treba stopiti v opozicijo, tedaj jim srce hitro zleze v hlače in hrepenenje jih vleče pod varno zaščito vlade in v obližje tiste enojke, brez katere ne morejo živeti — nič! Grof Badeni jih ni postavil v kombinacijo, skupine na desni hote opraviti stvar brez Italijanov; človek, ki logično misli in ki misli, da se tudi političsko postopanje

mora ravnati po neki morali, je pričakoval, da se Italijani — posebej po tolikem bahačenju — ponosno postavijo v pozituro in na stran svojih prijateljev nemških liberalcev. Kaj še! Kaj je njim liberalizem, ako na njega strani ni varnega predpasnika slavne vlade! Mi nismo sicer mnogo pričakovali od progressovskih poslancev, ali da se bodo tako smešili že o prvih nastopih, tega ne bi bili mislili nikdar! Mi divjaki smo vendar bolj ljudje. Le še jedno vprašanje. Čemu je bil ves volilni boj, ako so že o prvem koraku obuli čevlje Burgstaller-Stalitzeve?

**Položaj na Vstoku.** „Agencija Stefani“ iz Sude dne 4.: Vse države so ukazale svojim admiralom, da prično jutri z mirno blokado pristanišča Pireja (Atenskega). Admirali so se sešli v posvetovanje, da določijo podrobnosti.

Z Dunaja javljajo o tem važnem koraku: Blokada Pireja je torej določena. Toda v merodajnih krogih vladata skrb in strah, da grški narod prisili svojega kralja in vlado do skrajnega koraka: do napovedi vojne Turčiji. Kajti že sedaj zahtevata boj velik del prebivalstva in grško časopisje. In sedaj se pojavlja še neko naključje, ki utegne odločiti grški narod do skrajnega koraka.

Baš istega dne namreč, katerega ima pričeti blokada Pireja, to je danes, dne 6. aprila, slavi Grška obletnico svoje izvojevanje nezavisnosti. Prav lahko je torej mogoče, da se zaradi tega razvnamejo duhovi še bolj in prisilijo kralja, da napové vojno. V tolažbo zatrjajo poročila, da blokada Pireja se ima izvesti — mirno, kakor n. pr. — blokada Krete.

## Različne vesti.

**Mesto in okolica.** Prav izborno smo se zabavali te dni, ko smo opazovali, kako si lomí glavo veleiznajdljivi „Piccolo“ in razmišlja sem in razmišlja tja, kako razmerje naj bi se zasnovalo med mestom in okolico, da bi bilo čim boljše — za okolico menite? Ne, za — progressovo stranko. — Divno je bilo videti, kako „Piccolo“ žid šteje gumbe na svojem telovniku: ali bi ali ne bi? Ali naj bi progressovci še nadalje izživali jezo okoličanov, ali naj bi se jim — hzali! O da, razmere so tudi v Trstu močnejše, nego vsa zla volja progressove gospode! Tudi Trstu veljajo isti pogoji za razvoj in življenje, kakor drugim mestam. Seveda, ko bi mogli ljudje živeti in se veseliti le ob „idejnih“ progressove stranke, bilo bi lahko srdi-težem: kar velik kitajski žid bi napravili okolo mesta in „italijanski značaj“ istega bil bi osiguran za vse večne čase. Ali ne gre, ne gre. „Piccolo“ je štel na gumbih svoje vestije: ali bi ali ne bi? A zadnji gumb mu je rekel, da — ne! Življenje velike človeške družbe ima svoje zakone in svojo neizprosno logiko, ki se združujejo v veliki resnici, da nikdo ne more živeti sam za se, ampak potrebuje tudi drugih ljudi. Rešil „nikdo“, nismo mislili le na posamičnike, ampak tudi na skupine ljudi, na občine, na mesta. Kakor posamičnik ne more živeti brez drugih ljudi, tako tudi velika mesta ne morejo živeti ni brez bližnje in tudi ne brez daljše okolice. To je trden zakon, katerega ne morejo ovreči tržaški progressovci. Po svojih družtvih, po svojih shodih in listih lahko kriče: Fora i scavi! Ali v praktičnem življenju veljajo dejstva, pred katerimi se morajo pokoriti tudi tržaški Italijani. Taki dejstvi sti: da Trst ne more živeti brez okolice, bližnje in daljše, in da v tej bližnji in daljši okolici žive le Slovenci, da se torej trgovina v Trstu ne more razvijati brez prometa se Slo-venci!

Temu dejstvu, tej resnici se je polagoma jel klanjati tudi „Piccolo“! Britki meč, katerega je že brusil za kruto gospodarsko vojno proti okoli-ci, mu je že omahnil ob boku in najbrže ga skoro spravi lepo v nožnico. V svojem članku, ki ga je prijavil „Piccolo“ dne 7. aprila pod naslovom „Il territorio e la città“ trobi že na retirado. — Seveda noče povedati kar naravnost, da ne gre in ne gre, kar je toli prisrčno želel: dokaza, da me-sto ne potrebuje okolice! Da bi stvar nekako po-mašil, jel je razlikovati med okoličani. Razvršča jih med „dobre“ in „slabe“. Potem pa vsklika ta usmiljena in blaga duša: To vendar ne gre, da bi zaradi „slabih“ trpeli tudi „dobri“!

Raztrgana je torej listina, na kateri je že bila napisana napoved gospodarske vojne oko-

lici! O te nesrečne razmere, ki so močnejše nego „Piccolova“ volja!

In ko je bil tako led prebit, jela se je tajati progressovska duša bolj in bolj, da je bilo slednjič zgolj usmiljenje in dobrosrčnost. „Picc.“ je poprijel celo inicijativo za osnutje nikakega perma-nentnega odbora, ki naj bi oskrbel za blaginjo okolice. Ta odbor naj bi natančno poznal okolico in naj bi opozarjal meščane, kje treba trde pesti in kje mehkih rokavic. Proučiti bi moral materi-jalne in moralne potrebe okolice, da bi mogel potem dati razumeti kmetom po okolici: „da mesto kata-strof, ki jim prete vsled hujskanja, morajo le do-brega pričakovati od mesta“.

Gospoda so našli torej svoje dobro srce do okolice; proučevati hočejo potrebe okolice. Ali ne slutiti „Piccolo“, kako je s tem zasolil za-usnico svoji lastni stranki? Kaj so delali progres-sovci toliko let sem! Kje jim je bila ljubezen v vsej tej dobi? Kako to, da še sedaj ne poznajo potreb okolice? Ali niso imeli prilike dovolj za dobra dela? Saj imajo že toliko let ves aparat v rokah! Saj imajo svoje zaupne može po okolici, saj imajo svoje komisarje in svoje kapoville, katerim bi bila dolžnost skrbeti za blagor okolice in opo-zarjati mestno upravo na potrebe prebivalstva oko-ličanskega! Zakaj so pustili, da je okolica nepre-stano propadala gospodarski? Kaj so storili proti propadanju vinarstva? Ali ne slutiti „Piccolo“, da je izrekel uničevalno obsodbo nad isto upravo, ki je meso od njegovega mesa in kri od njegove krvi? Storili niso ničesar, ker nočejo, da bi bil okoličan na trdni gospodarski podlagi; ker hočejo, da oko-ličan bodi odvisen! A tudi sedaj je lahko čitati iz „Piccolovih“ zvičaj — vzlic vsej hlinjeni dobro-hotnosti — da tudi v bodoče nočejo pomagati okolici, ampak, da jo hočejo le ujeti v svoje mreže, da bi hotelile mašiti usta onim možem po okolici, ki opo-zarjajo ljudstvo, kako grozno zame-marjene so njega potrebe od strani občinske uprave!

V tem grmu tiči tvoj zajec, dragi „Piccolo“! Ako bi hoteli res pomagati okolici, ne bi razloče-vali med „dobrimi“ in „slabimi“, ne bi nadevali mehke rokavice na jedno roko, druge roke pa stiskali — v žugajočo pest! Kdo so „dobri“ in kdo so „slabi“ po okolici? Ti takozvani „dobri“ so le propali ljudje, ki od italijanske agitacije hote imeti ugodnosti le za svoje osebe, ki so se postavili v službo naših nasprotnikov le iz umazane sebič-nosti. To so ljudje, ki ne propadajo več, ampak so po ogromni večini že propadli gospodarski in nimajo nikake veljave več v gospodarskem življenju. Ako hoče mesto pomagati le tem ljudem, je pomagalo le njim, ne pa okolici! A kdo so tisti „slabi“ po „Piccolovih“ nazorih! To je ogromna masa okoličanov, kakor so dokazale zad-nje volitve. To so pravi okoličani, ki se čutijo so-lidarne in ki hočejo, da okolica ostani na trdnih gospodarskih nogah. To so oni, ki si hočejo ohraniti ono pest zemlje, ki se jo podedovali po svo-jih očetih. To so naši kmetovalci, naši vinogradniki. To so jedini predstavitelji naše okolice, in kdor hoče res pomagati tej, mora pomagati njim vsem brez izjeme!

Kakor da bi trebalo tolikega ugibanja, kako pomagati okolici, in kako ustanoviti mir med mestom in okolico! Sredstvo je jako jednostavno: pravični bodi-te! Okoličanom dajte na roko ona sredstva, katerih potrebujejo za gospodarsko povzdigo in kakoršnih smejo tudi zahtevati kakor davkopla-čevalci te občine. V političnem, narodnem in du-ševnem pogledu ne kratite okoličanom pravic, ki jim gredo kakor enakopravnim državljanom avstrijskim! Pa bode hitro mir med mestom in okolico!

Ali progressovska gospoda nočejo miru! Se svojimi odbori hočejo le baj, hočejo hujskati oko-ličana proti okoličanu. Na srečo pa imamo sedaj mož po okolici, ki bodo umeli temeljito preprečiti „delovanje“ laških odborov; na srečo vidi sedaj okolica jasneje, nego je videla kedaj poprej. Vsi, vsi hočemo delati zložno, da „delo“ vseh laških odborov ne donese namerovanega strupenega sadu! Na svidenje torej po okolici!

„Un po' più di luce“. Italijanski listi v „kra-ljestvu“ so s silno strastjo slavili izid poslednjih tržaških volitev; čim radikalneje so novine, tembolj fanatično so v laški svet trobile zmago „narodnih“

pristašev nad — vladno stranko in Slovenci. Tudi Milanski tednik „L'illustrazione italiana“ je posva-til temu imenitnemu dogodku dolg članek „Le ele-zioni a Trieste“, kateremu je na čelu postavil po-dobo odv. dr. Veneziana, predsednika volilnemu odboru, češ, da je bil ta mož voditelj in duša srečnega volilnega boja. Neizmerno zanimiv in po-učen je že uvod dotičnega članka. List namreč piše, da njegovi čitatelji utegnejo v tej številki pričakovati podobe novoizvoljenih poslancev „kra-ljestva“, in nadaljuje: „mi pa prinašamo danes rajši slike četvorice poslancev izven „kraljestva“ (i ritratti dei quattro deputati fuori del Regno); „oni doma — lahko počakajo!“ Tolik cinizem je res vreden priznanja. Potem pa so s kričnimi bo-jami popisane nedosežne vrline in sijajne zasluge izvoljenih „patrijotov“: D'Angeli, Cambon, Hortis in Mauroner, katerih podobe imajo komaj prostora na celi strani velikega lista. Mimogrede je dal člankar še brco podleglemu slovenskemu kandidatu, proseškemu „oštirju“, „zloglasnemu panslavistu“, ki se je v svojem več nego dvajsetletnem parla-mentarnem delovanju odlikoval s strastnimi napadi na Italijane! S posebnim zadoščenjem je tudi na-glašeno, da so neštevilni patrijotje z vseh krajev „kraljestva“ v pismih in brzojavkah navdušeno če-stitali somišljenikom, zmagovalcem Tržaškina. Evo, blagor ti — „fedelissima città!“ Pa si se zopet osvetlila lice v očeh dragih naših — sosedov-zaveznikov!

„Sl. Narod“.

**Za rodbine zaprtih tržaških okoličanov** so darovali v Ljubljani po 1 gld.: g. Ivan Vrhovnik, g. Tomo Zupan, g. dr. Vinko Gregorič; po 50 nč.: g. Ignacij Čamernik, g. Ivan Kregar, g. Ivan Štefě in neimenovani; po 40 nvč.: g. Vinko Premk; po 30 nvč.: g. Fran Pavšner, Jožef Tome; po 20 nvč.: g. Lucija Oblak, g. J. Žilič; po 10 nvč.: Jane Pevc. Skupno: 6 gld. 50 nvč.

**Za dijaško kuhinjo!** Pred 14. dnevi smo opo-zorili na koncert, ki se bo vršil v tukajšnji Čitalnici na korist dijaški kuhinji. Ker so pa takrat bile volitve in volilni boji, se ni toliko oziralo na tisti glas. Torej še jedenkrat: pridite v lepem številu na Koncert!

„Slovanska Čitalnica“ priredi v soboto 10. t. m. v lastnih prostorih „Glasbeni večer“ na korist dijaške kuhinje v Trstu.

**Naši vojaki na Kreti.** Gledé vznemirjujoče vesti, glasom katere je padlo par vojakov 87. pešpolka v praski z uporniki, naglasiti je, da poveljstvo pešpolka št. 87. ni dobilo nikakoršne take prijave od zapovedništva čete v Kandiji.

„Telovadno društvo Celjski Sokol“ je dolo-šlo nastopno okrožnico bratskim društvom:

Naše društvo omislilo si je letos lastno dru-štveno zastavo ter smo sklenili, blagosloviti isto ob binokstnih praznikih dne 6. in 7. rožnika 1897. Ob enem pa smo sklenili zvezati s to pomenljivo svečanostjo veliko ljudsko veselico na planem, pri-stopno vsem slojem, in tekmovalno telovadbo vseh jugo- in severoslovanskih sokolskih društev.

Odbor usoja si Vam te sklepe že sedaj na-znaniti ter Vas prosimo, da se udeležite te slav-nosti, če ni mogoče korporativno, vsaj po deputa-ciji, da pomorete se svojo navzočnostjo k tem ve-čemu vspehu.

Bratje Sokoli! Opravičeno se nadajamo, da nas posetite v častnem številu o tej priliki, ko se bode blagoslovljala najmlajša jugoslovanska sokol-ska zastava, katero bomo ponosno dvigali ter ščitili kakor dragocen zaklad in okolo katere bo-demo zbirali vse dosedaj še nezavedne in narodno speče duhove po razupitem Celji in vsem Spod-njem Štajerji in je družili v trdno, nerazrušljivo falango, s katero pridemo, to upamo trdno, konečno do zmage po vsem obzorji ter zasedemo one sedeže in zavzememo ona mesta, katera nam gredo po božji in svetni pravici že od pamtiveka.

Natanjšni vsposed in vse podrobnosti obja-vimo pravočasno po časopisih.

Da nam pomore Bog in sreča junaška k za-željenemu vspehu, kličemo Vam bratski: Na zdar!

V Celji, dne 1. malega travna 1897.

Dr. A. Brenčič l. r., Fran Jošt l. r.  
t. č. starosta. t. č. tajnik.

**Brezverstvo na Ogerskem.** Iz Velikega Beč-kereka poročajo, da je 400 nazarenskih rodbin prijavilo, da hočejo biti odslej — brez vere. — Kakor se vidi, postaja na Ogerskem vse od dné do dné divje.

